

ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА

21 май 2019 година

ПЪРВИ МОДУЛ (60 минути)

Отговорите на задачите от 1. до 30. включително отбелязвайте в листа за отговори.

1. В кой ред е допусната правописна грешка?

- А) вървящи, стреляли, запели
- Б) утроявам, овиквам, укупирам
- В) ситуации, пороища, медийни
- Г) дръвник, закърпвам, вдлъбнат

2. В кой ред е допусната правописна грешка?

- А) водолаз, мираж, кардиолог
- Б) искрен, братовчедка, разтвор
- В) тягостна, шестотин, прелест
- Г) сбирка, сгъвам, сглобявам

3. В кое изречение е допусната правописна грешка?

- А) Нуждаем се от специалисти, които да отговарят за техническата поддръжка на машините.
- Б) В началото на летния сезон предстои да започнат снимките на най-новия български сериал.
- В) Учените предупредиха, че популацията на египетските лешояди намалява с 7% на година.
- Г) При почистването на кошерите пчеларят задължително трябва да е с предпазно облекло.

4. В кое изречение е допусната правописна грешка?

- А) Популярният актьор обяви, че е решил да сложи край на своята 50-годишна кариера в театъра и в киното.
- Б) Изложбата на известния художник модернист беше открита миналата седмица в новата галерия.
- В) Целта на всеки електронен търговец е да привлече възможно най-много посетители на своята веб-страница.
- Г) В интервю боксьорът сподели, че винаги е бил възпитаван да се труди и да не чака успехите наготово.

5. В кое изречение е допусната правописна грешка?

- А) Националното състезание по счетоводство ще се проведе в една от Професионалните гимназии в столицата.
- Б) По време на посещението си в града всички гости ще се запознаят с особеностите на архитектурата на барока.
- В) Утре експертите ще представят публично обобщените резултати от проведеното оценяване по математика.
- Г) През седмицата в Панагюрище тържествено ще бъде отбелязана годишнината от рождението на Райна Княгиня.

6. В коя от подчертаните думи е допусната граматична грешка?

Фирмата търси да назначи за няколко месеца (А) четирима работници (Б) за окабеляване на жилищни сгради, намиращи се в три отдалечени софийски райони (В), както и двама шофьори (Г).

7. В кое изречение е допусната грешка при членуването?

- А) В сряда ще бъдат обявени имената на допуснатите и на недопуснатите до участие в конкурса кандидати.
- Б) В жилищния комплекс, който е близо до парка, се намира новият и просторен апартамент на сестра ми.
- В) С изненада установихме, че високият млад господин в коридора е санитарния инспектор за нашия район.
- Г) Съвсем скоро новият ми съквартирант ще бъде назначен на работа в Агенцията за социално подпомагане.

8. В кое изречение е допусната граматична грешка?

- А) През цялата година Рилският и Троянският манастири са сред най-посещаваните забележителности в страната.
- Б) За да отговорим на голямото търсене, ще пуснем за продажба в дистрибуторската мрежа още билети за концерта.
- В) Пресичайки внимателно улицата на пешеходната пътека, ние си гарантираме безопасно преминаване.
- Г) Имам намерение преди утрешното заседание да се срещна и да се запозная с всички нови участници в проекта.

9. В кое изречение е допусната пунктуационна грешка?

- А) Над притихналото в мрака планинско село, яростно зави ураганен вятър.
- Б) Зарадвано от неочаквания подарък, детето силно прегърна своята майка.
- В) Мъжете, седящи край огъня, протягаха измръзнали ръце към пламъците.
- Г) Ние, честно казано, положихме доста усилия при подготовката за изпита.

10. В кое изречение е допусната пунктуационна грешка?

- А) Комфорт, удобство и приятна атмосфера за хранене и забавления предлага ресторантът на хотела.
- Б) Късно осъзнахме грешките, които бяхме допуснали през всичките тези години, и причините за тях.
- В) Чудех се, докато вървах към офиса си, кой ли беше този странен господин с кафявото кожено яке.
- Г) Командирът млчеше и войникът реши, че ако отново се опита може би ще успее да го убеди.

11. В кое от изреченията НЕ е допусната лексикална грешка?

- А) Талантът на актрисата въздействаше отблагодаряващо върху публиката.
- Б) За участие във финалния етап на литературния конкурс бяха селектирани и подбрани десет стихотворения.
- В) След приключването на финансовата година директорът симулира служителите с парични премии.
- Г) В миналото златото и среброто са се добивали по твърде примитивен начин.

12. Кое фразеологично словосъчетание е синоним на израза *много съм слаб*?

- А) свивам се в черупката си
- Б) броят ми се ребрата
- В) минавам през сито и през решето
- Г) не съм сложил залък в устата си

13. От коя творба са стиховете?

*Живота и смъртта крила ми са предвечни,
размахани задружно, – близки и далечни
предели аз не виждам сред размаха свой;
на мигновенията бързотечни
изгубих тягостния брой.*

- А) „Песента на човека“
- Б) „Песента на колелетата“
- В) „Песен за човека“
- Г) „Сиротна песен“

14. В кой ред авторът на всички творби е Атанас Далчев?

- А) „Повест“, „Паисий“, „Пловдив“
- Б) „Книгите“, „Стаята“, „Болница“
- В) „Къщата“, „Кино“, „История“
- Г) „Камък“, „Сенки“, „Прозорец“

15. Рада и Милка Годоричина са героини от творба на:

- А) Елин Пелин
- Б) Димитър Талев
- В) Алеко Константинов
- Г) Иван Вазов

16. Коя от изброените творби е поема?

- А) „Кукувица“
- Б) „Пловдив“
- В) „Прозорец“
- Г) „Градушка“

17. В коя творба се утвърждава идеята, че истинският живот на твореца е животът в изкуството?

- А) „Ветрената мелница“
- Б) „Кино“
- В) „Юноша“
- Г) „Cis moll“

18. В художественото пространство на коя творба *мракът* и *мъглата* са символи на безнадеждното страдалческо съществуване?

- А) „Вяра“
- Б) „Сиротна песен“
- В) „Зимни вечери“
- Г) „Пловдив“

19. Кое твърдение НЕ е вярно?

- А) В романа на Димитър Димов „Тютюн“ се открояват сложните психологически преживявания на героите.
- Б) Основната тема на романа на Димитър Димов „Тютюн“ е устойчивостта на възрожденските идеали в българското общество.
- В) Романът на Димитър Димов „Тютюн“ акцентира върху човешките инстинкти и стремежите за издигане в обществото.
- Г) Романът на Димитър Димов „Тютюн“ разглежда конфликти в българското общество преди и по време на Втората световна война.

20. Кое от посочените твърдения НЕ е вярно за писателите реалисти в българската литература?

- А) Ръководят се не от логиката, а от интуицията.
- Б) Изобразяват правдоподобно действителността.
- В) Разкриват причините за социалните противоречия.
- Г) Изграждат образи, които са социално обусловени.

21. „Благословен бог наш...“ е мото на творбата:

- А) „Занемелите камбани“
- Б) „Моята молитва“
- В) „На оня свят“
- Г) „Задушница“

22. Какво е подчертаното изразно средство?

*Дъждът гризе мазилката и бяга
през счупените водостоци от олово
и като пот по челото на болен
по сивите стени избива влага.*

- А) метафора
- Б) оксиморон
- В) хипербола
- Г) метонимия

Прочетете двата текста и изпълнете задачите към тях (от 23. до 30. включително).

ТЕКСТ 1

С богатството си от форми, багри и украси българските народни носии са запечатали бита и традициите на българина. Традиционните народни костюми съставляват един от значителните по съдържание дялове на българската материална култура. Носията свидетелства за богати знания у народа относно свойствата на текстилните материали – въздухопроницаемост, топлозащитност, **хигроскопичност** и др. Не е случайно, че в зноя на жътвата се предпочитат дрехи от ленени тъкани, които лесно поглъщат и лесно изпаряват влагата. Така кожата се охлажда. Топлозащитността и хигроскопичността са свойствата, заради които народът предпочита вълнените тъкани при работа в планината и при зимни условия.

Българските народни носии имат множество разнообразни компоненти, т.е. те са със сложен състав. Пълната премяна, която се облича на празници и тържества, включва значителен брой дрехи и допълнителни принадлежности, украшения и накити. Народният костюм е свързан с усилената полска и домакинска работа. Горни дрехи при женските костюми са сукманът и саята. Във всички народни носии (мъжки и женски) основна дреха е ризата, наричана в някои части на България *кошуля*. Шие се от ленено,

конопено или памучно платно. Тя е дълга и е с ръкави. Към основния състав на женските костюми принадлежи престилката, а на мъжките – поясът. Принадлежностите, свързани с прическата, украсата и покриването на косата при жените, също са част от костюма, както и коженият калпак при мъжете. Обединяващ елемент на българските народни носии са кожените цървули (опинци), които имат лодковидна форма, тъп или остър връх и върви, които се стягат при използване на цървулите.

Освен основното си предназначение – да предпазва тялото от климатичните влияния и да улеснява трудовата дейност, българският народен костюм изпълнява функцията на социален знак, тъй като носията, отделните дрехи, допълнителните части или видът украса отразяват половото или възрастовото деление, семейното положение, местожителството, принадлежността към даден слой от обществото.

ТЕКСТ 2

Известен дизайнер споделя в ефир, че начинът, по който избираме, комбинираме и носим дрехи, отразява, независимо дали сме наясно, или не, чертите на нашата личност и начина ни на живот. Нещо повече – дрехите говорят много за нас, преди още да имаме възможността да се изразим с думи. Тук обаче не става въпрос за работна или за военна униформа, а за всекидневно и за официално облекло. Всеки стил на обличане има своите особености. Ако ги познаваме, няма да имаме съмнение, че сме неподходящо облечени в конкретна ситуация. Независимо обаче кой стил ще изберем, дрехите – като модели и цветове – трябва да отговарят и на възрастта, и на фигурата ни.

Начинът, по който се обличаме, зависи както от нас самите, от нашите предпочитания и възможности, така и от мястото и събитието, на което ще се появим. Важното е облеклото ни да не издава безвкусица или неуместност. Облеклото може да варира от обикновено до официално, от просто до екстравагантно, от елегантно до грубо и съответно да принадлежи към даден стил. Представяме ви най-често срещаните стилове: спортен, небрежен, делови.

Ако смятате, че имате нужда от **хронометър**, за да се справите с натоварения си дневен график, изберете спортния стил. Той е за предпочитане и заради удобството на кройките и материите, които предлагат подобни дрехи. Възможните облекла са широките тениски, потниците, анцузите, шортите, а за жените също роклите и полите с прави линии. Обувките са кецове или маратонки.

Близък до спортния стил е небрежният, наричан още *свободен*. Той включва разнообразни облекла и е подходящ не само за неформални срещи, но и за офиса. Можете да бъдете с джинси, дънки, ризи, сака, пуловери или блузи и да сте със спортни обувки. Ако жената реши да е по-елегантна, вместо дънки може да облече панталон или пола с изчистена кройка и подходяща дължина, а също и да бъде с по-официални обувки.

Костюмите, обикновено в черно, тъмносиньо или сиво, както и белите ризи са „запазена марка“ на деловия стил. Класическите сака, панталоните, ризите, полите – всички в неярки цветове, в съчетание с вратовръзки, елегантни колани и други аксесоари, както и официалните обувки допълват този стил на обличане, който е подходящ за бизнес, научни и други официални срещи и форуми или за работа в учреждение, фирма, офис, банка и под.

23. От коя сфера на общуване е Текст 1?

- А) от естетическата сфера
- Б) от научната сфера
- В) от битовата сфера
- Г) от институционалната сфера

24. Кое от посочените твърдения е вярно за Текст 1?

- А) Текстът изтъква предимствата на женската народна носия пред мъжката.
- Б) Текстът посочва разликата между традиционните и съвременните облекла.
- В) Текстът представя характерни особености на българските народни носии.
- Г) Текстът акцентира върху ползата от съхранението на народните носии.

25. Използваната в Текст 1 дума *хигроскопичност* е:

- А) езикова единица от терминологичната лексика
- Б) езикова единица от юридическата лексика
- В) експресивно натоварена езикова единица
- Г) езикова единица от териториален диалект

26. Кое от посочените твърдения НЕ е вярно според Текст 1?

- А) Българските народни носии се отличават с разнообразието си от компоненти.
- Б) Носиите са свидетелства за знанията на хората за свойствата на материите.
- В) Ризата е неотделима и характерна част само за мъжката народна носия.
- Г) Общ елемент при женските и мъжките народни носии са цървулите.

27. От коя сфера на общуване е Текст 2?

- А) от институционалната сфера
- Б) от научната сфера
- В) от естетическата сфера
- Г) от медийната сфера

28. Каква функция изпълнява Текст 2?

- А) да анализира
- Б) да осведомява
- В) да регламентира
- Г) да пропагандира

29. Използваната в Текст 2 дума *хронометър* е:

- А) остаряла
- Б) чужда
- В) жаргонна
- Г) диалектна

30. Кое от посочените твърдения е вярно според Текст 2?

- А) Недопустимо е на работното си място в офиса да си облечен с дънки и пуловер.
- Б) Дрехите ни трябва да съответстват само на възрастта и на телосложението ни.
- В) Начинът на обличане е показателен за личността на човека и за стила му на живот.
- Г) Официалните дрехи в ярки цветове са препоръчителни за деловото облекло.

ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА

21 май 2019 година

ВТОРИ МОДУЛ (60 минути)

Отговорите на задачите със свободен отговор запишете в свитъка за свободните отговори на предвиденото място.

Прочетете двата текста и изпълнете задачите към тях (от 31. до 34. включително).

ТЕКСТ 1

С богатството си от форми, багри и украси българските народни носии са запечатали бита и традициите на българина. Традиционните народни костюми съставляват един от значителните по съдържание дялове на българската материална култура. Носията свидетелства за богати знания у народа относно свойствата на текстилните материали – въздухопроницаемост, топлозащитност, **хигроскопичност** и др. Не е случайно, че в зноя на жътвата се предпочитат дрехи от ленени тъкани, които лесно поглъщат и лесно изпаряват влагата. Така кожата се охлажда. Теплозащитността и хигроскопичността са свойствата, заради които народът предпочита вълнените тъкани при работа в планината и при зимни условия.

Българските народни носии имат множество разнообразни компоненти, т.е. те са със сложен състав. Пълната премяна, която се облича на празници и тържества, включва значителен брой дрехи и допълнителни принадлежности, украшения и накити. Народният костюм е свързан с усилената полска и домакинска работа. Горни дрехи при женските костюми са сукманът и саята. Във всички народни носии (мъжки и женски) основна дреха е ризата, наричана в някои части на България *кошуля*. Шие се от ленено, конопено или памучно платно. Тя е дълга и е с ръкави. Към основния състав на женските костюми принадлежи престилката, а на мъжките – поясът. Принадлежностите, свързани с прическата, украсата и покриването на косата при жените, също са част от костюма, както и коженият калпак при мъжете. Обединяващ елемент на българските народни носии са кожените цървули (опинци), които имат лодковидна форма, тъп или остър връх и върви, които се стягат при използване на цървулите.

Освен основното си предназначение – да предпазва тялото от климатичните влияния и да улеснява трудовата дейност, българският народен костюм изпълнява функцията на социален знак, тъй като носията, отделните дрехи, допълнителните части или видът украса отразяват половото или възрастовото деление, семейното положение, местожителството, принадлежността към даден слой от обществото.

ТЕКСТ 2

Известен дизайнер споделя в ефир, че начинът, по който избираме, комбинираме и носим дрехи, отразява, независимо дали сме наясно, или не, чертите на нашата личност и начина ни на живот. Нещо повече – дрехите говорят много за нас, преди още да имаме възможността да се изразим с думи. Тук обаче не става въпрос за работна или за военна униформа, а за всекидневно и за официално облекло. Всеки стил на обличане има своите особености. Ако ги познаваме, няма да имаме съмнение, че сме неподходящо облечени в конкретна ситуация. Независимо обаче кой стил ще изберем, дрехите – като модели и цветове – трябва да отговарят и на възрастта, и на фигурата ни.

Начинът, по който се обличаме, зависи както от нас самите, от нашите предпочитания и възможности, така и от мястото и събитието, на което ще се появим. Важното е облеклото ни да не издава безвкусица или неуместност. Облеклото може да варира от обикновено до официално, от просто до екстравагантно, от елегантно до грубо и съответно да принадлежи към даден стил. Представяме ви най-често срещаните стилове: спортен, небрежен, делови.

Ако смятате, че имате нужда от **хронометър**, за да се справите с натоварения си дневен график, изберете спортния стил. Той е за предпочитане и заради удобството на кройките и материите, които предлагат подобни дрехи. Възможните облекла са широките тениски, потниците, анцузите, шортите, а за жените също роклите и полите с прави линии. Обувките са кецове или маратонки.

Близък до спортния стил е небрежният, наричан още *свободен*. Той включва разнообразни облекла и е подходящ не само за неформални срещи, но и за офиса. Можете да бъдете с джинси, дънки, ризи, сака, пуловери или блузи и да сте със спортни обувки. Ако жената реши да е по-елегантна, вместо дънки може да облече панталон или пола с изчистена кройка и подходяща дължина, а също и да бъде с по-официални обувки.

Костюмите, обикновено в черно, тъмносиньо или сиво, както и белите ризи са „запазена марка“ на деловия стил. Класическите сака, панталоните, ризите, полите – всички в неярки цветове, в съчетание с вратовръзки, елегантни колани и други аксесоари, както и официалните обувки допълват този стил на обличане, който е подходящ за бизнес, научни и други официални срещи и форуми или за работа в учреждение, фирма, офис, банка и под.

31. Изброени са факти от двата текста, както и факти, които липсват в тях. В свитъка за свободните отговори запишете САМО буквите на отговорите, с които са означени ЧЕТИРИТЕ факта, ОТСЪСТВАЩИ в посочените текстове.

- А) Ленените дрехи са се предпочитали по време на жътва, а вълнените – през зимата.
- Б) Празничните народни носии включват значителен брой дрехи и украшения.
- В) В българските народни носии преобладават основно вълнените тъкани.
- Г) Видът на народната носия показва възрастта и семейното положение на човека.
- Д) В украсата на народните носии участват геометрични и изобразителни орнаменти.
- Е) Благодарение на спортния стил всеки човек може да демонстрира добрата си физика.
- Ж) Добре подбраното делово облекло изразява професионализъм, стабилност, увереност.
- З) По-официалните обувки придават по-елегантен вид при небрежния стил на обличане.

32. В свитъка за свободните отговори запишете ВЪЗМОЖНО НАЙ-КРАТКО кое е ОБЩОТО, за което се говори в ДВАТА текста.

33. В свитъка за свободните отговори в рамките на 2 – 3 изречения формулирайте СОБСТВЕНА теза по една от посочените теми:

*По дрехите посрещат
„Езикът“ на дрехите*

34. В свитъка за свободните отговори запишете сбито и кратко (в резюме) основното от съдържанието на Текст 1.

35. За всяко празно място изберете НАЙ-УМЕСТНАТА от думите и я запишете срещу съответната буква в свитъка за свободните отговори.

Учени доказаха, че при употреба само на 48 грама шоколад хората по-добре и по-лесно (А) различна информация. Специалистите препоръчват да се (Б) предимно черен шоколад с високо (В) на какао, понеже той повишава мозъчната дейност и имунитета. Ако лакомството съдържа над 70 процента какао, тогава се подобряват междуклетъчните сигнали, което се отразява (Г) върху имунната система.

- А) усвояват, увеличават, установяват
- Б) комбинира, консумира, концентрира
- В) съответствие, съотнасяне, съдържание
- Г) благородно, благотворно, благодарно

36. В свитъка за свободните отговори срещу съответната буква запишете правилните ФОРМИ на думите, поставени в скоби.

А) Членуване

В (Народен) театър „Иван Вазов“ тържествено беше отбелязан (Международен) ден на театъра. Заради множеството спечелени награди (радост) на актьорите и на режисьорите беше голяма.

Б) Местоимения

Не казвай на (никой/никого) за какво говорихме с тебе днес.
Мъжът, (който/когото) видях в коридора, приличаше на актьора, (чийто/чиито) снимки бяха на корицата на списанието.
Когато говори, човек трябва да е напълно убеден в собствените (му/си) думи.

В) Учтива форма

Уважаеми господин Тодоров, (отговорил) сте правилно на загатката, ще бъдете (награден) и сте (поканен) лично да вземете участие в следващото ни предаване.

37. В текста са пропуснати САМО ПЕТ препинателни знака. Препишете текста в свитъка за свободните отговори, като поставите пропуснатите знаци.

Да се намерят две дървета с идентична кора е трудно, защото кората на дърветата е уникална. Известен фотограф споделя И дърветата, и хората са различни. Въпреки че лицата на хората си приличат всяко от тях има по нещо индивидуално. Той е заснел стотици дървета, от които е избрал най-интересните за своята изложба открита вчера.

Прочетете откъса от творбата „Писмо“ и изпълнете 38. и 39. задача.

38. В свитъка за свободните отговори запишете с ЦИТАТИ от текста ДВА ПРИМЕРА (С ПО ЕДИН СТИХ), които се отнасят до усещането на героя за безизходица.

Ти помниш ли
морето и машините,
и трюмовете, пълни
с лепкав мрак?
И онзи див копнеж
по Филипините,
по едрите звезди

над Фамагуста?
Ти помниш ли поне един моряк,
нехвърлил жаден взор далече,
там, дето в гаснещата вечер
дъхът на тропика се чувства?
Ти помниш ли как в нас
полека-лека
изстиваха последните надежди
и вярата
в доброто
и в човека,
в романтиката,
в празните
копнежи?
Ти помниш ли как
някак много бързо
ни хванаха в капана на живота?
Опомнихме се.
Късно.
Бяхме вързани жестоко.
Като някакви животни в клетка
светкаха
очите жадно
и търсеха,
и молеха пощада.

39. В свитъка за свободните отговори със СВОИ ДУМИ запишете ДВА ПРИМЕРА за противопоставяне между мечти и действителност.

40. Свържете името на героя с името на автора, от чиято литературна творба е съответният герой. В свитъка за свободните отговори срещу съответната буква запишете името на автора.

А) Спиридонов	Йордан Йовков
Б) Куцар	Иван Вазов
	Димитър Димов
	Алеко Константинов

Свържете името на героя с литературната творба, от която е съответният герой. В свитъка за свободните отговори срещу съответната буква запишете заглавието на творбата.

В) Иво Бойкин	„Тютюн“
Г) дядо Матейко	„Чичовци“
	„На оня свят“
	„Ралица“

Свържете заглавието на всяка от творбите с нейния автор. В свитъка за свободните отговори срещу съответната буква запишете името на автора.

Д) „Моята молитва“	Димчо Дебелянов
Е) „Стихий“	Елисавета Багряна
	Христо Ботев
	Пенчо Славейков

ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА

21 май 2019 година

ТРЕТИ МОДУЛ (120 минути)

Аргументативния текст напишете в свитъка за свободните отговори на предвиденото място.

41. Прочетете откъса от творба на Елин Пелин „Косачи“ и в свитъка за свободните отговори напишете аргументативен текст в обем до 4 страници на тема *Реалност и измислица*. Преди текста отбележете жанра му – интерпретативно съчинение или есе.

Падна чудна лятна нощ, прохладна и свежа. Безкрайното Тракийско поле потъна в мрака, сякаш изчезна, и се предаде на дълбока почивка под монотонния напев на жаби и щурци. Мир и ведрина повея от дълбокото звездно небе. Земята отвори страстните си гърди и замря в наслада.

Марица тихо подписнуваше мътните си води, пълни с удавници, и с лениво спокойствие се ширеше между тъмните брегове, обраснали с върби и ракитак. Влага и хладина лъхаше из тайнствените ѝ недра.

От ливадите край нея се обади ясен мъжки глас и потъна в тишината:

– Ан-дре-я-я-я, Ан-дре-я-я-я!

– Ида, и-даа! – отзова се друг отдалече.

След малко светна огън. Бухнаха игриви пламъци. В тяхната слаба светлина, която се поглъщаше от околния мрак, се мярнаха хора. Това бяха петима селяци от загорските краища, дошли с коси на рамо да търсят работа в далечна Тракия, дето тревите зреят по-рано.

Лазо, сух, слабичък момък, беше приклепнал до огъня и потикваше съчките. Другите, увити в ямурлуци, бяха налягали около огъня, уморени гледаха играта на пламъка и мълчеха. Най-старият от тях, петдесетгодишен мъж, беше подпрял глава на жилестата си, гола до лакът ръка, тъмнобляскава като желязо, и пушеше замечтано. Срещу него лежеше Благолажът. Той постоянно шаваше и се мъчеше да скрие краката си под късия ямурлук. Русите му чорлави мустаци взимаха половината от лицето му. Под големите му гъсти вежди играеха хитри и умни очи.

– Какво замълча, Благолаж? Карай де – каза му Лазо, който трупна съчки на огъня и легна.

Благолажът поглади бялото мъниче, което лежеше пред него на купче, шавна още веднъж и почна:

– Едно време, в някое си царство, имало една царска дъщеря... Тя била хубава, хубава, друга като нея нямало! Косата ѝ се влачела подире ѝ като копринена река и лъщяла като злато. Очите ѝ били черни като тая черна нощ и всеки, когото поглеждала, умираше от любов по нея.

– Ей! – въздъхна Лазо.

– Мълчи! – обади се другите.

– Много лъже – рече Лазо.

Благолажът го погледна право в очите.

– Това е приказка, бе хлапе!

– Бабини деветини... измислици! – рече Лазо и някак нерешително и плахо се озърна в тъмнината, дето на няколко крачки от тях спокойно чопкаше из ракитака черният силует на магарето.

– Това е приказка, разбираш ли – рече твърдо Благолажът и настави: – Защо ти е истината? Да взема да ти разправам, да речем, за дрипавите гащи на дядо Тодор или за смачканата калимявка на дядо поп? Или да ти разправам за нас, голи-голтаци, дето сме тръгнали, с коси на рамо и с просеник в торбата, да бием път цяла седмица до Тракия на коситба? Всичко това, приятелю, е истина. Ама защо ти е тая пуста истина?

– Ами тия чудновати работи, дето ми ги разправяш, защо ми са? – отговори Лазо.

– Чудновати, но хубави! Слушаш, слушаш и се забравяш... И току виж, че чудноватото почва да ти се чини истина, потънеш в него и отидеш. Затова има приказки, затова са ги хората измислили. И песните са затова... да те измъкнат от истината, за да разбереш, че си човек.

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА

21 май 2019 година

КЛЮЧ С ВЕРНИТЕ ОТГОВОРИ

Задачи с избираем отговор

<i>Задача</i>	<i>Верен отговор</i>	<i>Брой точки</i>
1.	Б	1
2.	В	1
3.	В	1
4.	В	1
5.	А	1
6.	В	1
7.	В	1
8.	А	1
9.	А	1
10.	Г	1
11.	Г	1
12.	Б	1
13.	А	1
14.	Б	1
15.	Г	1
16.	Г	1
17.	Г	1
18.	В	1
19.	Б	1
20.	А	1
21.	Б	1
22.	А	1
23.	Б	1
24.	В	1
25.	А	1
26.	В	1
27.	Г	1
28.	Б	1
29.	Б	1
30.	В	1

Задачи със свободен отговор

Задача	Верни отговори	Брой точки
31.	В, Д, Е, Ж	4
32.	облекло, дрехи, начин на обличане	1
33.	Теза	2
34.	Текст	4
35.	А) усвояват Б) консумира В) съдържание Г) благотворно	4
36.	А) Народния, Международният, радостта Б) никого, когото, чиито, си В) отговорили, награден, поканен	10
37.	Да се намерят две дървета с идентична кора ₂ е трудно, защото кората на дърветата е уникална. Известен фотограф споделя: „И дърветата, и хората са различни. Въпреки че лицата на хората си приличат ₂ всяко от тях има по нещо индивидуално“ ₄ . Той е заснел стотици дървета, от които е избрал най-интересните за своята изложба ₂ открита вчера.	5
38.	<u>Възможни отговори:</u> „изстиваха последните надежди“ „ни хванаха в капана на живота“ „Късно.“ „Бяхме вързани жестоко.“ „Като някакви животни в клетка“ „и молеха пощада“	2
39.	<u>Примерни отговори:</u> • вяра – обезверяване/разколебаване на вярата • надежда – отчаяние/безнадеждност • мечти за пътешествия/красиви илюзии – улавяне в примката на живота/труден живот/осъзнаване • простор/копнеж по простор и красота – затвореност/прекъснат полет на мечтите/разочарование	2
40.	А) Димитър Димов Б) Йордан Йовков В) „Ралица“ Г) „На оня свят“ Д) Христо Ботев Е) Елисавета Багряна	6
41.	Текст	30